

oporteat quod oportere veritas clamat. Oportet vero esse hæresem, non quia ejus commentis Christus minuitur, sed quia ejus insidiis Christianus augeatur. Sic sunt etiam, præter fornicationem quæ sola in corpus proprium peccat, cætera mala, si non vestias nudum, si punias innocentem, si rapias proximo, si parato etiam pallium cedere tunicam tollas, si malam dexteram verberes etiam lævam offerenti, si per mille passus onustum dirigas, et per alia duo servire meditantem. Aut quid diutius violentiæ genera persequar? In omni imperio fortioris superbia temporalium habet jubendi fructum, æternum vero innocentia patiendi.

XI.

(Ex libris Contra Arianos.)

Dicit Apostolus, quod oporteat hæreses esse (*Ibid.*). Oportet autem, non hæreticis quod sunt esse, sed catholicis sustinere quod non sunt. Sicut de Juda traditore suo Dominus dixit, quod bonum fuerat homini illi non nasci (*Matth. xxvi, 24*). Inde enim ait illi, quia suum nasci illi malum erat qui tradidit, nobis bonum, ad quos salus ex traditione pervenit.

XII

(Ex libris Contra Arianos.)

Cum apparuissent angeli in terra, clamaverunt: *Gloria in excelsis Deo* (*Luc. ii, 14*). Si Pater et Filius et Spiritus sanctus in excelsis est, bene dicimus, Gloria Patri et Filio et Spiritui sancto; nec possumus Patri sine Filio gloriam honoremque dare, cum ipse in Evangelio jubeat, *Ut omnes sic honorificent Filium, sicut honorificant Patrem* (*Joan. v, 23*). Et Apostolus dicit, quod nemo honorat Dominum Jesum, nisi in Spiritu sancto (*I Cor. xii, 3*).

XIII.

(Ex epistolis Contra Arianos.)

De divinitate Spiritus sancti, quæ nec factum legimus, nec genitum, nec creatum, Apostolus ait: *Deus, qui operatur omnia in omnibus* (*Ibid., 6*). Et eodem loco: *Omnia autem hæc operatur unus atque idem Spiritus, dividens singulis prout vult* (*Ibid., 11*). Et Petrus in Actibus apostolorum: *Quid convenit, inquit, inter vos mentiri Spiritui sancto* (*Act. v, 3, 4*)? Et post, *Non es mentitus hominibus, sed Deo*. Item alio loco: *Nescitis quia templum Dei estis, et Spiritus Dei habitat in vobis* (*I Cor. iii, 16*). Et alibi: *Si quis Spiritum Christi non habet, hic non est ejus* (*Rom. viii, 9*).

XIV.

(Ex sermone de ascensu Heliæ.)

Et si multa sunt dona: omnia tamen hæc operatur unus atque idem Spiritus, dividens singulis prout vult (*I Cor. xii, 11*). Non in paucioribus minor, nec in majoribus amplior; per quem etiam si alius alio minus accipit, intelligat donum potius posse minus quam donantem.

XV.

(Ex libris Contra Arianos.)

Quia posuimus de Evangelio: *Data est mihi omnis*

potestas in cælo et in terra (*Matth. xxviii, 18*), ut potestatem illam, quam sibi dicebat datam, semper in natura divinitatis suæ salvam fuisse monstrarem, commemoravi apostolicum illud quod de Filio dictum est: *Cum tradiderit regnum Deo Patri* (*I Cor. xv, 24*), cum utique Pater nullo tempore sine regno esse potuerit: nec ideo Patrem, qui potestatem Filio dedit esse majorem, cum et ipse Filius regnum Patri traditurus esse dicatur. Ubi enim quis beneficio aliquid confert, jure censetur major accipiente qui donat. In divinitatem autem, ex qua quod ineffabiliter filio datur non est gratia, sed natura, restat dantis et accipientis æqualitas.

XVI.

(Ex libris Contra Arianos.)

Cum autem subjecta fuerint illi omnia, tunc etiam ipse Filius subjectus erit illi qui sibi subjecit omnia, ut sit Deus omnia in omnibus (*Ibid., 28*). Istud Apostolus ab octavi psalmi posuit exemplo. Sic namque scriptum est: *Minorasti eum paulo minus ab angelis; omnia subjecisti sub pedibus ejus* (*Psal. viii, 6*). Ergo ejus pedibus omnia subdit, quem paulo minus ab angelis minoravit. Nec mirum est, ut in ea creatura Patre dicitur minor, in qua ei etiam beatitudo angelica exstitit major.

XVII.

(Ex libris Contra Phantasma.)

Ille solus hominis statum, etc., ut in epistola 2 (*col. 207, a*), usque ad quam susceperat, in inferna descendere.

XVIII.

(Ex libris contra Arianos.)

Apostolus Paulus ad Galatas, personæ inseparabilitatem designans, ipsum dicit natum de muliere quem misit Deus Filium suum; sicut alio loco, *Primus, inquit, homo de terra terrenus, secundus de cælo cælestis* (*I Cor. xv, 47*); cum unus idemque mediator, de cælo Deus, homo de terra sit; qui de utero Virginis editus, ante quam cælos ascenderet, cælestis congrue dictus est; quia celsitudini substantiæ cælestis immixtus, cæli Dominus factus est.

AD CORINTHIOS SECUNDÆ.

I. *Ut non possent intendere filii Israel in faciem Moysi, propter gloriam vultus ejus.*

II. *Item de eodem.*

III. *Quoniam dum sumus in corpore, peregrinamur a Domino, etc.*

IV. *Quoniam quidem Deus est in Christo, mundum reconcilians sibi.*

V. *Audivit arcana verba quæ non licet homini loqui.*

I.

(Ex sermone Natali calicis.)

Videamus comparatam Moysi et multo præcellentem, eam quæ nostri est gratiam redemptoris. Nam ut nova paululum veteribus conferamus, ille ad hunc populum venit velata facie, iste operata divinitate, ille sublimitate cornutus, iste humilitate mansuetus; illius vultus radiis et decore luminosus, istius sputis

et cæde sædandus : illius humanam faciem conservus **A** ut in epistola 28 (col. 246, b), usque ad, in corpore videre non meruit, istius divinam leprosus aspexit. cœpisse, de matre est.

II.

(Ex sermone die sexto Paschæ.)

Cum caro (*Sap. ix, 15*), necdum mortis fornicibus defæcata, aggravet sensum multa cogitantem, et impediatur visum pauca cernentem, interlucet tamen in aliquibus gestis dignitas futurorum, et secretorum immortalium splendor etiam mortalibus oculis rara revelatione subradiat. Sed hoc illis tantum, quos sola caro, non etiam carnalitas tenet, et cordibus mundos mundana cohabitatione non polluit. Sicut præstatur quondam vati legifero celeste colloquium; et eo usque divinæ gloriæ quodam intuitu donabatur, donec quiddam in levi fronte cornutum, non asperitas videretur produxisse, sed claritas.

III.

(Ex sermone de symbolo.)

Legimus quodam loco, quod dum sumus in corpore peregrinamur a Domino (*II Cor. v, 6*). Quidquid enim nobis de cœlestibus mysteriis traditur, quamlibet indubitabili veritate subsistat, credere debemus, quia videre non possumus. Nam in isto sæculo, nostrum nosse tantummodo credere est. Beati enim mundo corde, quoniam ipsi Deum (*Matth. v, 8*); non dixit vident, sed ridebunt. Unde qui in præsentibus habuerit fidem, ipse in futuris accipiet contemplationem.

IV.

(Ex libris Contra Phantasma.)

Intelligit Apostolus ac definit, etc., ut in epistola 2 (col. 206, a), usque ad parentalichirographo sustineret.

V

(Ex sermone die sexto Paschæ.)

Insonuit Pauli apostoli auribus, quod non licet homini loqui (*II Cor. xii, 4*), quodque ille permitteretur dicere, si nos mereremur audire. Si enim in modico fideles non fuistis, quod majus est, quis credet vobis (*Luc. xvi, 12*)?

AD GALATAS.

I. Mediator autem unus non est, Deus autem unus est.

II. Misit Deus Filium suum, factum ex muliere.

III. Item de eodem.

IV. Mihi autem absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri Jesu Christi.

I.

(Ex libris Contra Phantasma.)

Hoc remedium Apostolus dicit dispositum, etc., ut in epistola 2 (col. 206, b), usque ad unum reddidit ex utrisque.

II.

(Ex libris Contra Phantasma.)

Adsit nunc sermoni nostro Emmanuel, etc., ut in epistola 2 (col. 205, a), usque ad hic et Dei filius et hominis erit.

III.

(Ex libro de Christi nativitate.)

Apostolus dicit, Postquam vero venit (*Gal. iv, 4*), etc.,

IV.

(Ex sermone die 3 Rogationum.)

Sicut enim Judæorum lex, ita gentium gloria, gratia est. Et ideo apostolus Paulus ad unam partem dicit, Non bona gloriatio vestra (*I Cor. v, 6*), ad aliam vero, Mihi autem absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri Jesu Christi (*Gal. vi, 14*).

AD EPHESIOS.

I. In quo signati estis in die redemptionis vestræ.

II. Unus Dominus, una fides, unum baptisma.

III. Qui descendit, ipse est et qui ascendit super omnes cælos.

*IV. Quia membra sumus corporis ejus, de carne ejus **B** et de ossibus ejus.*

V. Et erunt duo in carne una, etc.

I.

(Ex libris Contra Arianos.)

Unum nomen est Trinitatis. Neque enim est aliud nomen ut in Actibus apostolorum legimus, in quo oporteat nos salvos fieri (*Act. iv, 12*). Si sequestrato Filio, de solo istud nomine Patris creditur, dicendus est non salvare salvator; rursusque si Pater secluso, id solius redemptoris nomine acquirimur, cessavit ab hac redemptione Pater, de quo scriptum est, quod redemptionem miserit populo suo (*Psal. cx, 9*); cum et de Spiritu sancto Apostolus dicat: In quo signati estis in die redemptionis vestræ (*Ephes. iv, 30*).

II.

(Ex libris Contra Arianos.)

Ubi plurale aliquid in divinitate subresonat, non dualitas videtur intelligenda, sed Trinitas, sicut in ipso Sodomiticæ urbis refertur exitio. Apparuit, inquit, Dominus Abraham sedenti in ostio tabernaculi, in ipso fervore diei; cumque levasset oculos, apparuerunt ei tres viri; quos cum vidisset cucurrit in occursum eorum, et adoravit in terram, et dixit: Domine, si inveni gratiam in oculis tuis, ne transeas serrum tuum (*Gen. xviii, 1, 3*). Certe non in aliquo horum trium, aut cultior habitus, aut eminentior forma præstabat. Et tamen Abraham, sacramentum indivisæ Trinitatis intelligens, uno nomine tres precatur, quia trina in unitate persona, et una est in Trinitate substantia; de qua et Apostolus dicit: Unus Dominus, una fides, unum baptisma (*Ephes. iv, 5*). Quis præsumat contra vas electionis unitatem istam pluralitate confundere? Noverat namque cum Patre vel Filio dominari Spiritum sanctum, cui quasi domum corpora nostra sacrabat dicens: Nescitis quia templum Dei estis, et Spiritus Dei habitat in vobis (*I Cor. iii, 16*)? Quo unquam magis testimonio Deus probabitur Spiritus sanctus, quam quod habitaculum ipsius sumus, et Deus habitat in nobis? Sed jam dudum hujusmodi credulitatem divinæ vocationi Paulus debebat. Si quippe in apostolorum Actibus scribitur: Deservientibus autem illis et jejnantibus, dixit Spiritus sanctus, Segregate mihi Paulum et Barnabam ad opus ad quod vocavi eos (*Act. xiii, 2*). Non ex supe-